

הלכות נדרים פרק ד

א. נדרי אנסין, ונדרי שגגות, ונדרי הבאי הרי אלו מתרין, כדרך שבארנו בשבועות. הרי שהדירוהו האנסין או המוכסין ואמרו לו, נדר לנו שהבשר אסור עליך אם יש עמך דבר שחייב במכס, ונדר ואמר הרי הבשר והפת והיין אסורין עלי הרי זה מתר בכל, ואף על פי שהוסיף על מה שבקשו ממנו.

ב. וכן אם בקשו ממנו שידר שלא תהנה אשתו לו, ונדר שלא תהנה אשתו ובניו ואחיו כלן מתרין. וכן כל פיוצא בזה.

ג. ובכל הנדרים האלו, צריך שיתכונן בלבו לדבר המתר כגון שישים בלבו שיהיו אסורין עליו אותו היום בלבד, או אותה שעה, וכיוצא בזה; וסומך על דברים שבלבו, הואיל והוא אנוס ואינו יכול להוציא בשפתיו, ונמצא בשעה שידר להן אין פיו ולבו שווין, כמו שבארנו בשבועות.

ד. וכן נדרי זרוזין, מתרין. פיצד: כגון שהדיר חברו שיאכל אצלו, ונדר זה שלא יאכל מפני שאינו רוצה להטריח עליו בין אכל בין לא אכל, שניהן פטורין. וכן המוכר שנדר שלא ימכר חפץ זה אלא בסלע, והלוקח נדר שלא יקחנו אלא בשקל, ורצו בשלושה דינרין שניהן פטורין. וכן כל פיוצא בזה, לפי שכל אחד מהן לא גמר בלבו ולא נדר אלא כדי לזרז את חברו, ולא גמר בלבו.

ה. ומנין שאפלו ארבעה מיני נדרים אלו שהן מתרין, שאסור לו לאדם להיות נודר בהן על מנת לבטלן תלמד לומר "לא יחל, דברו" (במדבר ל, ג), לא יעשה דבריו חלין.

ו. מי שנדר, ונחם על נדרו הרי זה נשאל לחכם, ומתירו. ודין התר נדרים, כדין התר שבועות שאין מתיר אלא חכם מבהק, או שלושה הדיוטות במקום שאין חכם, ובלשון שמתירין השבועה, מתירין הנדר; וכן שאר העניינות שפרשנו בשבועות, כלן בנדרים כדרך שהן בשבועות. ואין מתירין הנדר עד שיחול, כשבועה.

ז. וכשם שנשאלין על נדרי האסר ומתירין אותו, כך נשאלין על נדרי הקדש ומתירין אותו בין נדרי קדשי בדק הבית, בין קדשי מזבח; ואין נשאלין על התמורה. וכשם שהאב או הבעל מפר נדרי אסר, כך מפר נדרי הקדשות הדומין לנדרי האסר.

ח. מי שנדר, ושמע חברו ואמר ואני, ושמע שלישי ואמר ואני, ונשאל הראשון על נדרו והתר התרו כלן; נשאל האחרון והתר האחרון מתר, וכלן אסורין; נשאל השני והתר השני ושלל אחרי מתרין, והראשון אסור.

ט. וכן המתפיש דברים הרבה בנדר, כגון שנדר על הפת והתפיש הבשר, ונשאל על הפת והתר בזה התר בבשר; נשאל על הבשר והתר בו, לא התר בפת.

י. הנשבע או הנודר שאיני נהנה לכלכם, ונשאל על נדרו או על שבועתו על אחד מהן, והתירו התרו כלן: שהנדר שהתר מפללו, התר כלו. אמר שאיני נהנה לזה ולזה ולזה, התר הראשון התרו כלן; התר האחרון האחרון מתר, וכלן אסורין.

שְׂאִינִי נִהְנֶה לָזֶה לָזֶה לָזֶה, צְרִיכִין פֶּתַח לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכֵן
כָּל כְּפִיּוּצָא בְּזֶה.

יא. נָדַר בְּנִזְיָר וּבִקְרִבָּן וּבִשְׁבוּעָה, אוֹ שְׁנָדַר וְאִין יָדוּעַ בְּאִיזָה
מִהֵן נָדַר פֶּתַח אֶחָד לְכָלָן. הַנּוֹדֵר מֵאֲנָשֵׁי הָעִיר, וְנִשְׁאָל לְחֹכֶם
שְׁבַעִיר, אוֹ שְׁנָדַר מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָרִי הוּא נִשְׁאָל לְחֹכֶם שְׁבִישְׂרָאֵל
הָרִי נִדְרֵי מִתָּר.

יב. הָאוֹמֵר פְּרוֹת אֵלּוֹ אֲסוּרִין עָלֵי הַיּוֹם, אִם אֵלֶּךְ לְמָקוֹם
פְּלוּנִי לְמַחֵר הָרִי זֶה אֲסוּר לֶאֱכֹל אוֹתָן הַיּוֹם: גְּזֵרָה, שְׁמָא יִלָּךְ
לְמַחֵר לְאוֹתוֹ מָקוֹם. וְאִם עָבַר וְאָכַלָן הַיּוֹם וְהָלַךְ לְמַחֵר, לוֹקָה;
וְאִם לֹא הָלַךְ, אֵינּוּ לוֹקָה.

יג. אָמַר הָרִי הֵן אֲסוּרִין עָלֵי לְמַחֵר, אִם אֵלֶּךְ הַיּוֹם לְמָקוֹם
פְּלוּנִי הָרִי זֶה מִתָּר לוֹ לִילָךְ הַיּוֹם לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וַיֵּאָסְרוּ עָלָיו
אוֹתָן הַפְּרוֹת לְמַחֵר. וְכֵן כָּל כְּפִיּוּצָא בְּזֶה, מִפְּנֵי שְׁאָדָם זֶהִיר
בְּדַבַּר הָאֲסוּר שֶׁלֹא לַעֲשׂוֹתוֹ, וְאֵינּוּ זֶהִיר בְּתַנְאֵי שְׁגוֹרִם לֶאֱסֹר
דְּבַר הַמִּתָּר.

יד. הַנּוֹדֵר לְצוּם עֶשְׂרֵה יָמִים, בְּאִיזָה יוֹם שִׁירְצָה, וְהָיָה מִתְעַנֶּה
בַּיּוֹם אֶחָד מִהֵן, וְהִצְרִיךְ לְדַבַּר מִצְוָה, אוֹ מִפְּנֵי כְבוֹד אָדָם גְּדוֹל
הָרִי זֶה אוֹכֵל, וּפּוֹרֵעַ יוֹם אֶחָד: שֶׁהָרִי לֹא קָבַע הַיָּמִים בְּתַחֲלַת
הַנֶּדֶר.

טו. נָדַר שְׂיָצוּם הַיּוֹם, וְשָׁכַח וְאָכַל מִשְׁלִים לְצוּם; נָדַר שְׂיָצוּם
יוֹם אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם, וּכְשֶׁהִתְחִיל לְצוּם שָׁכַח וְאָכַל אֶבֶד תַּעֲנִיתוֹ,
וְחִיב לְצוּם יוֹם אֶחָד.

הַלְבוֹת נִדְרִים פֶּרֶק ה'

א. רְאוּבֵן שָׁאֵמַר לְשִׁמְעוֹן הָרִינִי עָלֶיךָ חֶרֶם, אוֹ הָרִי אֶת אֲסוּר
בְּהִנִּיתִי נֶאֱסָר עַל שִׁמְעוֹן שִׁיְהִנֶּה בְּרְאוּבֵן; וְאִם עָבַר וְנִהְנֶה,
אֵינּוּ לוֹקָה שֶׁהָרִי לֹא אָמַר שִׁמְעוֹן כָּלוּם. וּמִתָּר לְרְאוּבֵן לְהַנּוֹת
בְּשִׁמְעוֹן, שֶׁהָרִי לֹא אָסַר עֲצָמוֹ בְּהִנִּיתוֹ.

ב. אָמַר לְשִׁמְעוֹן הָרִי אֶת עָלֵי חֶרֶם, אוֹ הָרִינִי אֲסוּר בְּהִנִּיתְךָ הָרִי
נֶאֱסָר רְאוּבֵן מִלְּהַנּוֹת בְּשִׁמְעוֹן; וְאִם נִהְנֶה לוֹקָה, שֶׁהָרִי חָלַל
דְּבָרוֹ. וְשִׁמְעוֹן מִתָּר בְּהִנִּית רְאוּבֵן. אָמַר לוֹ הָרִינִי עָלֶיךָ חֶרֶם
וְאֶתָּה עָלִי, אוֹ הָרִינִי אֲסוּר בְּהִנִּיתְךָ וְאֶתָּה אֲסוּר בְּהִנִּיתִי שְׁנִיָּהם
אֲסוּרִין זֶה בְּזֶה. וְכֵן כָּל כְּפִיּוּצָא בְּזֶה.

ג. רְאוּבֵן שָׁאֵמַר לְשִׁמְעוֹן הָרִי פְּרוֹת פְּלוּנִי אֲסוּרִין עָלֶיךָ, אוֹ הָרִי
אֶת אֲסוּר בְּהִנִּית פְּלוּנִי אֵין זֶה כָּלוּם: שְׂאִין אָדָם אוֹסֵר חֲבֵרוֹ
בְּדַבַּר שְׂאִינּוֹ שְׁלוֹ, אֵלֹא אִם כֵּן עָנָה שִׁמְעוֹן אָמֵן, כִּמּוֹ שְׁבִאֲרָנוּ.

ד. הָאוֹמֵר לְחֲבֵרוֹ כֹּפֵר זֶה אֲסוּרָה עָלֶיךָ אֵף עַל פִּי שְׁנִתְּנָה לוֹ
בְּמִתְּנָה, הָרִי זֶה אֲסוּרָה עָלָיו; מִת וְנִפְלָה לוֹ בִּירְשָׁה, אוֹ שְׁנִתְּנָה
לוֹ אַחֵר בְּמִתְּנָה הָרִי זֶה מִתְּרַת: שֶׁלֹא אָמַר לוֹ אֵלֹא כִּפְרִי, וְהָרִי
אֵינָה עֵתָּה שְׁלוֹ.

ה. אָמַר לוֹ פְּרוֹת אֵלּוֹ אֲסוּרִין עָלֶיךָ, וְלֹא אָמַר פְּרוֹתִי אֵף עַל פִּי
שְׁמִכְרָן אוֹ שְׁמַת וְנִפְלוּ לְאַחֵר, הָרִי אֵלּוֹ אֲסוּרִין עָלָיו: שֶׁהָאוֹסֵר
דְּבַר שֶׁהוּא שְׁלוֹ עַל חֲבֵרוֹ אֵף עַל פִּי שִׁיָּצָא מִרְשׁוֹתוֹ, הָרִי הוּא

בְּאֶסְרוֹ עוֹמֵד, אֲלֵא אִם כֵּן אָמַר נִכְסֵי אוֹ פְּרוֹתֵי אוֹ בֵּיתִי וְכִיּוֹצֵא
בְּלִשְׁנוֹת אֱלֹהִי, שֶׁהָרִי לֹא אֶסְרֵן אֲלֵא כָּל זֶמֶן שֶׁהֵן בְּרִשּׁוֹתָיו.

ו. הָאוֹמֵר לִבְנוֹ הָרִי אֶת אֶסְרוֹ בְּהִנֵּיתִי, אוֹ שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁלֹא יִהְיֶה בוֹ
אִם מֵת, יִירָשֶׁנוּ: שְׁזֶה כְּאוֹמֵר נִכְסֵי עָלֶיךָ אֶסּוּרִין. אֶסְרוֹ הִנֵּיתִי
עָלָיו, וּפִרְשׁ בֵּין בְּחַיִּי בֵּין בְּמוֹתִי אִם מֵת, לֹא יִירָשֶׁנוּ: שְׁזֶה כְּמִי
שֶׁאָמַר לוֹ נִכְסִים אֱלֹהֵי עָלֶיךָ אֶסּוּרִין.

ז. אֶסְרוֹ בְּנוֹ בְּהִנֵּיתִי, וְאָמַר וְאִם הָיָה בֶּן בְּנֵי זֶה תִּלְמִיד חֲכָמִים,
יִקְנֶה בְּנֵי זֶה נִכְסֵי, כְּדִי לְהַקְנוֹתָן לִבְנוֹ הָרִי זֶה מֵתָר. וַיְהִיָּה הַבֶּן
אֶסְרוֹ בְּנִכְסֵי הָאָב; וּבֶן הַבֶּן מֵתָר בָּהֶן, אִם יִהְיֶה תִּלְמִיד חֲכָמִים
כְּמוֹ שֶׁהִתְנַה.

ח. זֶה הַבֶּן הָאֶסְרוֹ בִּירֶשֶׁת אָבִיו אִם נָתַן יֶרֶשֶׁת אָבִיו לְאָחִיו, אוֹ
לְבָנָיו הָרִי זֶה מֵתָר; וְכֵן אִם פָּרַעַה בְּחוּבוֹ, אוֹ בְּכַתְּבַת אִשְׁתּוֹ
וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעֶן, שֶׁאֱלֹהֵי נִכְסֵי אָבִי שֶׁאֶסְרֵן עָלַי: שֶׁהִנֵּשְׁבַע שְׁלֹא
יִהְיֶה בוֹ חֲבֵרוֹ, מֵתָר לוֹ לְפָרַע אֶת חוּבוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר.

ט. מִי שֶׁנֶּאֱסָר עָלָיו מִן מִמִּינֵי מֵאֲכָל, בֵּין בְּנֵדָר בֵּין בְּשְׁבוּעָה,
וְנִתְבַּשְׁל עִם מִינִים אֲחֵרִים, אוֹ נִתְעַרַּב עִמָּהֶן הָרִי זֶה מֵתָר בְּמִינִים
הַמִּתְרִין, אִף עַל פִּי שֵׁישׁ בָּהֶן טַעַם הַמִּין הָאֶסְרוֹ. וְאִם נֶאֱסָר
בְּפְרוֹת אֱלֹהִי, וְנִתְעַרְבוּ בְּאֲחֵרִים אִם יֵשׁ בָּהֶן טַעַם דְּבַר הָאֶסְרוֹ,
אֶסּוּרִין; וְאִם לֹא, מִתְרִין.

י. כִּיּוֹצֵא: נֶאֱסָר בְּבֶשֶׂר אוֹ בֵּינֵן הָרִי זֶה מֵתָר לֶאֱכֹל מֶרֶק וִירִקוֹת
שֶׁנִּתְבַּשְׁלוּ עִם הַבֶּשֶׂר וְעִם הַיֵּין, וְאִף עַל פִּי שֵׁישׁ בָּהֶן טַעַם הַבֶּשֶׂר
אוֹ טַעַם הַיֵּין, וְאִינוֹ אֶסְרוֹ אֲלֵא בְּאֲכִילַת בֶּשֶׂר בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, אוֹ
לְשִׁתּוֹת יֵין בְּפָנֵי עֲצָמוֹ.

יא. נֶאֱסָר בְּבֶשֶׂר זֶה אוֹ בֵּינֵן זֶה, וְנִתְבַּשְׁל עִם הָיִרְק אִם יֵשׁ
בִּירִקוֹת טַעַם הַבֶּשֶׂר אוֹ טַעַם הַיֵּין, אֶסּוּרִין; וְאִם לֹא, מִתְרִין:
שְׁזֶה הַבֶּשֶׂר וְזֶה הַיֵּין נַעֲשֶׂה כְּמוֹ בֶּשֶׂר נִבְלֹת וּשְׁקָצִים וְכִיּוֹצֵא
בָּהֶן. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה. לְפִיכָךְ הָאוֹמֵר בֶּשֶׂר זֶה אֶסְרוֹ עָלֵי הָרִי
זֶה אֶסְרוֹ בוֹ, וּבִמְרָק שְׁלֹו, וּבִתְבָּלִין שְׁבוֹ.

יב. נִתְעַרַּב יֵין זֶה שֶׁאֶסְרוֹ עַל עֲצָמוֹ בֵּינֵן אַחֵר, אֶפְלוֹ טָפָה בְּחִבֵּית
נֶאֱסָר הַכֹּל: מִפְּנֵי שֵׁישׁ לוֹ לְהִשָּׂאֵל עַל נִדְרוֹ, נַעֲשֶׂה כְּדָבָר שֵׁישׁ
לוֹ מִתְרִין, שֶׁאִינוֹ בָּטֵל בְּמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהִלְבוֹת מֵאֲכָלוֹת
אֶסּוּרוֹת.

יג. הָאוֹמֵר פְּרוֹת הָאֱלֹהִי קָרְבֵּן עָלַי, אוֹ קָרְבֵּן הֵן לִפִּי, אוֹ קָרְבֵּן הֵן
עַל פִּי הָרִי זֶה אֶסְרוֹ בְּחִלּוּפִיהֶן, וּבְגִדּוּלִיהֶן; וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר,
בְּמִשְׁקִין הַיּוֹצֵאִין מֵהֶן. נִדָּר אוֹ נִשְׁבַּע שֶׁאִינוֹ אוֹכֵל אוֹתָן, אוֹ
שֶׁאִינוֹ טוֹעֵם אוֹתָן אִם הָיָה דְּבַר שֶׁזָּרְעוּ כּוֹלָה כְּשִׁיזָּרַע כְּגוֹן חֲטָה
וּשְׁעוֹרָה, הָרִי זֶה מֵתָר בְּחִלּוּפִיהֶן וּבְגִדּוּלִיהֶן; וְאִם הָיָה דְּבַר
שֶׁאִין זָרְעוּ כּוֹלָה בְּאַרְץ כְּשִׁיזָּרַע כְּגוֹן בְּצִלִּים וְשׁוּמִים, אֶפְלוֹ
גְּדוּלֵי גְּדוּלִין אֶסּוּרִין. וּבֵינֵן כֶּךָ וּבֵינֵן כֶּךָ, מִשְׁקִין הַיּוֹצֵאִין מֵהֶן
סֶפֶק; לְפִיכָךְ אִם שָׁתָה מֵהֶן, אִינוֹ לוֹקָה.

יד. וְכֵן הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ עָלֵי קָרְבֵּן, אוֹ קָרְבֵּן הֵן לִפִּי,
אוֹ קָרְבֵּן הֵן עַל פִּי אֶסְרוֹ בְּחִלּוּפִיהֶן וּבְגִדּוּלִיהֶן. שֶׁאִינוֹ טוֹעֵם,
שֶׁאִינוֹ אוֹכֵל אִם הָיוּ פְּרוֹת מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ דְּבַר שֶׁזָּרְעוּ כּוֹלָה, מֵתָר
בְּחִלּוּפִיהֶן וּבְגִדּוּלִיהֶן; וְאִם הָיָה דְּבַר שֶׁאִין זָרְעוּ כּוֹלָה, אֶפְלוֹ
גְּדוּלֵי גְּדוּלִין אֶסּוּרִין. וְלִמָּה לֹא יִבְטַל הָעֵיקָר הָאֶסְרוֹ בְּגִדּוּלִין

שָׂרְבוּ עָלָיו שְׁהָרִי הֵן דָּבָר שֵׁשׁ לוֹ מִתִּירִין, שְׁאִינוּ בָטֹל בְּרַב כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ.

זו. הָאוֹסֵר פְּרוּתָיו עַל חֲבֵרוֹ, בֵּין בְּנֵדֶר בֵּין בְּשִׁבּוּעָה הָרִי גְדוּלִיהֶן וְחִלּוּפֵיהֶן סֶפֶק. לְפִיכֶךָ חֲבֵרוֹ אִסּוּר בְּגְדוּלֵי פְרוּת אֵלּוּ, וּבְחִלּוּפֵיהֶן; וְאִם עֶבֶר וְנִהְנָה, נִהְנָה.

הַלְבוּת נִדְרִים פָּרָק ו

א. הָאוֹמֵר לְחֲבֵרוֹ הִנָּאָה הַמְּבִיאָה לְיָדִי מֵאֲכָלָךְ אִסּוּרָה עָלַי, אוֹ הִנָּאָה הַמְּבִיאָה לְיָדִי מֵאֲכָלִי אִסּוּרָה עָלֶיךָ הָרִי זֶה הִנָּאֵסֶר לֹא יִשְׁאַל מִן הָאִסּוּר נֶפֶשׁ וּכְבֹדָה וְרַחֲמִים וְתַנּוּר וְכָל דָּבָר שֶׁעוֹשִׂין בּוֹ אֲכָל נֶפֶשׁ, אֲבָל מִשְׁאִילוֹ נִזְמִים וְטַבְּעוֹת וְכָלִים שְׁאִין עוֹשִׂין בָּהֶן אֲכָל נֶפֶשׁ. וְאִסּוּר לְשֹׂאֵל מִמֶּנּוּ שֶׁקֶ לְהִבִּיא בּוֹ פְרוּת, וְחִמּוּר לְהִבִּיא עָלָיו פְרוּת.

ב. מְקוֹם שֶׁדֶרֶכְךָ שְׁאִין מִשְׁאִילִין כָּלִים אֲלֵא בְשָׂכָר, אִסּוּר לְשֹׂאֵל מִמֶּנּוּ אֶף כָּלִים שְׁאִין עוֹשִׂין בָּהֶן אֲכָל נֶפֶשׁ; הָרִי שֶׁהָיוּ בְּמִקּוֹם שְׁאִין נוֹטְלִין שָׂכָר, וְשֹׂאֵל מִמֶּנּוּ כָּלִים שְׁאִין עוֹשִׂין בָּהֶן אֲכָל נֶפֶשׁ כְּדִי לְהִרְאוֹת בָּהֶן בְּפָנָי אַחֲרִים עַד שִׁיִּהְיֶה מֵהֶם, אוֹ שֶׁבִקֵּשׁ לְעֶבֶר בְּאַרְצוֹ כְּדִי לִילֹךְ לְמִקּוֹם שִׁיִּהְיֶה בּוֹ הָרִי זֶה אִסּוּר מִסָּפֶק; לְפִיכֶךָ אִם עֶבֶר, אִינוּ לוֹקָה.

ג. אֵין בֵּין מִדֵּר הִנָּאָה מִחֲבֵרוֹ, לְמִדֵּר מִמֶּנּוּ הִנִּית מֵאֲכָל אֲלֵא דְרִיסַת הָרֶגֶל; וְכָלִים שְׁאִין עוֹשִׂין בָּהֶן אֲכָל נֶפֶשׁ, בְּמִקּוֹם שֶׁמִּשְׁאִילִין אוֹתָם שֵׁם בַּחֲנָם.

ד. רְאוּבֵן שֶׁנֶּאֱסָרָה עָלָיו הִנִּית שְׁמֵעוֹן, בֵּין בְּנֵדֶר בֵּין בְּשִׁבּוּעָה מִתֵּר לוֹ שִׁיתֵן שְׁמֵעוֹן עַל יָדוֹ מִחֲצִית הַשְּׁקָל שְׂרָאוּבֵן חֵיב בָּהּ, וְכֵן פּוֹרֵעַ חוֹב שֶׁעָלָיו: שְׁהָרִי לֹא הִגִּיעַ לְיַד רְאוּבֵן כָּלוּם, אֲלֵא מִנֵּעַ מִמֶּנּוּ הִתְבַּיַּעַה, וּמִנִּיעַת הִתְבַּיַּעַה, אֵינָה בְּכָלֵל אִסּוּר הִנִּיָּה.

ה. לְפִיכֶךָ מִתֵּר לוֹ לְזוֹן אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאֶת בָּנָיו, וְעַבְדָּיו אֲפֹלוּ הַכְּנַעֲנִים אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא חֵיב בְּמִזְוִנוֹתָם; אֲבָל לֹא יְזוֹן אֶת בְּהֶמְתּוֹ, בֵּין טַמְאָה בֵּין טְהוֹרָה שֶׁכָּל שְׁמוּסִיָּף בְּבִשְׂרָהּ, הִיא הִנִּיָּה שֶׁהִגִּיעָה לְיַד רְאוּבֵן.

ו. הִיָּה שְׁמֵעוֹן כּוֹהֵן, הָרִי זֶה מִתֵּר לְהַקְרִיב קֶרְבָּנוֹת רְאוּבֵן שֶׁהַכּוֹהֲנִים שְׁלוּחֵי שָׁמַיִם הֵן, אֵינָן שְׁלוּחֵי בַּעַל הַקֶּרֶךְ. וּמִשִּׂיא שְׁמֵעוֹן בָּתוֹ הַבּוֹגֶרֶת לְרְאוּבֵן, מִדַּעַתָּה; אֲבָל אִם הִיָּתָה נַעֲרָה, שֶׁעֲדִין הִיא בְּרִשּׁוֹתוֹ אִסּוּר, שְׁזֶה כְּמוֹסֵר לוֹ שֶׁפָּחָה לְשִׁמְשׁוֹ.

ז. וְתוֹרֵם שְׁמֵעוֹן תְּרוּמַת רְאוּבֵן וּמִפְרִישׁ לוֹ מִעֲשָׂרוֹתָיו, מִדַּעַתּוֹ. כִּיצַד מִדַּעַתּוֹ: כִּגוֹן שֶׁאָמַר רְאוּבֵן כָּל הָרוּצָה לְתֵרֶם, יָבוֹא וְיִתֵּרֶם; אֲבָל לֹא יֹאמַר לְשִׁמְעוֹן לְתֵרֶם לוֹ שְׁהָרִי עוֹשֶׂהוּ שְׁלִיחַ, וְזוֹ הִנִּיָּה לוֹ.

ח. וּמִלְּמִדּוֹ תוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, שְׁהָרִי אִסּוּר לְטַל עָלֶיהָ שָׂכָר. אֲבָל לֹא תוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב, שֶׁנוֹטְלִין עָלֶיהָ שָׂכָר; וְאִם אֵין דֶּרֶכְךָ שֵׁם לְטַל שָׂכָר עַל תוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב, הָרִי זֶה מִתֵּר. וּבֵין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, מִתֵּר לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ.

ט. חָלָה רְאוּבֵן, נִכְנָס שְׁמֵעוֹן וּמִבְּקָרוֹ; וּבְמִקּוֹם שֶׁנוֹטֵל שָׂכָר מִי שִׁישֵׁב עִם הַחוּלָה לְצוּת לוֹ, לֹא יֵשֵׁב שְׁמֵעוֹן אֲלֵא מִבְּקָרוֹ

עומד. ומתן לרפאותו בידו, שזו מצוה היא. חלתה בהמת ראובן, לא ירפא אותה שמעון; אבל אומר לו, עשה לה כך וכך.

י. ורוחץ עמו, באמבטי גדולה; אבל לא בקטנה, מפני שמהנהו בשעה שמגביה עליו המים. וישן עמו במטה, בימות החמה; אבל לא בימות הגשמים, מפני שמחממו. ומסב עמו על המטה. ואוכלין על שלחן אחד; אבל לא מקערה אחת, ולא מאבוס שלפני הפועלים שמה יניח שמעון חתכה אחת טובה ולא יאכל אותה, כדי שיאכל אותה ראובן, או יקרב אותה לפניו, ונמצא מהנהו; וכן בפרות שבאבוס.

יא. אבל אם אכל שמעון מקערה, שהוא יודע שפשיחזירנה לבעל הבית יחזר בעל הבית ויניחנה לפני ראובן הרי זה מתן, ואין חוששין שמה הניח נתח טוב בשבילו.

יב. ומתן ראובן לשתות כוס שלנחומין מידו של שמעון משל ראובן, וכן כוס שלבית המרחץ שאין בזה הנזה. ואסור ראובן בגחלתו של שמעון, ומתן בשלהבת שלו.

יג. הנה לשמעון מרחץ או בית הבד משכרין בעיר אם היה לשמעון בהן תפוסת יד, כגון שהניח מהן כל שהוא לעצמו ולא שכרו, אפלו הניח במרחץ אמבטי אחת, ובבית הבד עקל אחד אסור לראובן להפנס לאותה המרחץ, ולדרך בגת; ואם לא הניח לעצמו כלום, אלא שכר הכל הרי זה מתן.

יד. ואסור לראובן לאכל מפרות שדה שמעון, ואפלו בשביעית שהכל הפקר שהרי לפני שביעית נדר. אבל אם נדר בשביעית, אוכל מן הפרות הנוטות חוץ לשדה; אבל לא יפנס לשדה, אף על פי שהקרקע כלו הפקר גזרה שמה ישהה שם אחר שיאכל, ולא הפקירה אותה תורה אלא כל זמן שהפרות בתוכה.

טו. במה דברים אמורים, בשאמר לו הנאת הנכסים האלו אסורין עליך. אבל אם אמר לו הנאת נכסי אסורין עליך, או שנשבע ראובן או נדר מנכסי שמעון כיון שהגיעה שביעית, אוכל מן פרות שדהו, שהרי יצאו מרשות שמעון; אבל לא יפנס לשדהו, מן הטעם שבארנו.

טז. נאסרה על ראובן הנאת מאכל שמעון בלבד אם לפני שביעית נאסרה, בין בנדר בין בשבועה הרי זה יורד לתוך שדהו, אבל אינו אוכל מפרותיו; ואם בשביעית נאסרה יורד ואוכל, שאין פרות אלו של שמעון, אלא שלהפקר הן.

יז. ואסור לראובן להשאיל לשמעון גזרה שמה ישאל ממנו, והרי הוא אסור בהנחתו; וכן אסור להלוותו גזרה, שמה ילוה ממנו; ולא ימכר לו גזרה, שמה יקח ממנו. נזדמנה לו מלאכה עמו, כגון שהיו קוצרים כאחד עושה ברחוק ממנו: גזרה, שמה יסיענו.

יח. המדיר את בנו מפני שאינו עוסק בתורה, ונאסר בהנאת אביו הרי האב מתן למלאות לו חבית שלמים, ולהדליק לו את הנר, ולצללות לו דג קטן: שאין פונתו אלא להניח גדולה, ודברים אלו לגבי הבן אינן חשובין.

יט. מי שנשבע או שנדר שלא ידבר עם חברו הרי זה מתן

לְכַתֵּב לוֹ בְּכֶתֶב, וּלְדַבֵּר עִם אַחֵר וְהוּא שׁוֹמֵעַ הָעֵנָן שִׁירָצָה
לְהַשְׁמִיעוֹ; וּכְזֶה הוֹרִי הַגָּאוֹנִים.